

Kurz: Němčina pro začátečníky (aneb Gramatika pro přežití)

LEKCE 11: Haben, sein - přezens, préteritum, podmiň. způsob

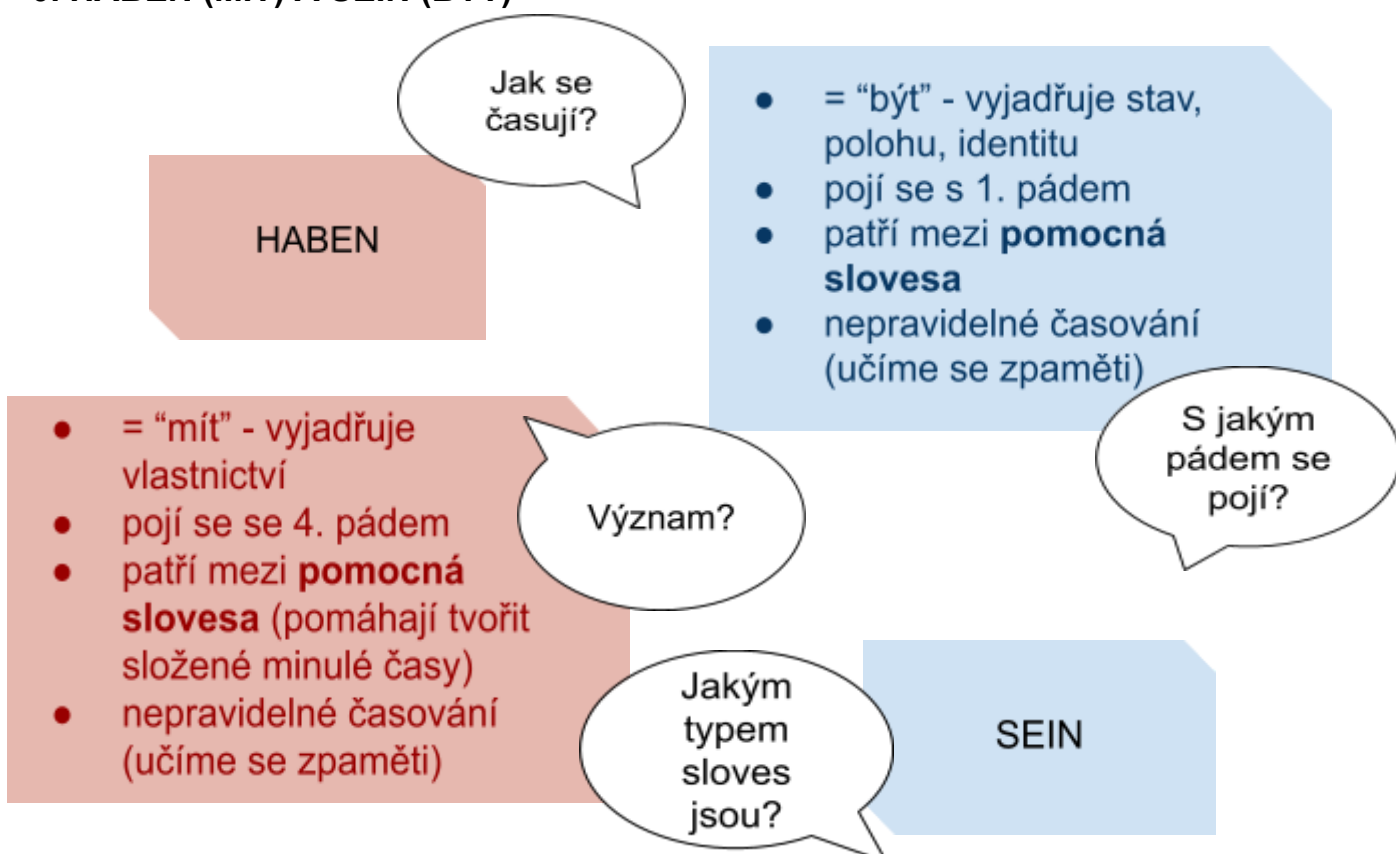
Obsah:

1. Haben a sein
 - a. Přítomný čas
 - b. Minulý čas jednoduchý - préteritum
 - c. Podmiňovací způsob
2. Shrnutí
3. Návaznost na další lekci

Cíl:

Naučíš se používat slovesa "haben" a "sein" ve dvou časech – přítomném čase a préteritu – a v podmiňovacím způsobu (Konjunktiv II). Procvičíš jejich časování a použití v otázkách, záporných větách a zdvořilých frázích. Pochopíš, jak vyjádřit vlastnictví, stav, přání nebo nereálné situace. Naučíš se tvořit věty, které využiješ v každodenní komunikaci.

0. HABEN (MÍT) A SEIN (BÝT)

1. HABEN (MÍT) A SEIN (BÝT)

A) PŘÍTOMNÝ ČAS

haben (mít)					
jednotné číslo			množné číslo		
1.	ich	habe	1.	wir	haben
2.	du	hast	2.	ihr	habt
3.	er, sie, es	hat	3.	sie, Sie	haben

sein (být)					
jednotné číslo			množné číslo		
1.	ich	bin	1.	wir	sind
2.	du	bist	2.	ihr	seid
3.	er, sie, es	ist	3.	sie, Sie	sind

Cvičení 1 - Dopiš do vět správné tvary slovesa haben a sein v přítomném čase.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pmt3u45w324>

Wir ___ im Park am Ufer der Moldau.

___ du ein Fahrrad?

___ Sie krank, Frau Krausová?

Ich ___ zwei Töchtern und drei Söhne.

Wer ___ dein bester Freund?

Du ___ keinen Urlaub im Sommer.

Was ___ ihr heute zum Mittagessen?

Ivana ___ heute nicht sehr aktiv.

Er ___ tausende gute Bücher, er ___ ein Bücherwurm.

Paul und Johann, ___ ihr schon zu Hause?

B) MINULÝ ČAS JEDNODUCHÝ (Präteritum)

Präteritum je minulý čas jednoduchý (označ. také préteritum prézens).
Používá se k vyprávění nebo popisu událostí, které se staly v minulosti.

Čeština i slovenština mají pouze jeden čas minulý, složený (četl jsem/čítal jsem). Němčina má tři minulé časy. Na rozdíl od českého minulého času složeného (perfekta), př. "dělal jsem", si préteritum lze představit jako jednoduchý tvar slovesa př. "dělal" bez pomocného slovesa.

Kdy ho použijeme?

- V psaném jazyce:

Präteritum je běžné v písemném projevu, při vyprávění příběhů (v novinách, knihách, pohádkách, příbězích - *Es war einmal ein König. (Byl jednou jeden král.)*)

- V mluveném jazyce:

Používá se hlavně u pomocných sloves **haben a sein** a modálních sloves.

Př. *Ich war gestern zu Hause. Včera jsem byla doma.*

Ich hatte keine Zeit. Neměla jsem čas.

- Formální nebo stručný popis:

Např. ve zprávách, když chceme stručně a rychle popsat minulou událost.

Př. *Der Zug hatte Verspätung. Vlak měl zpoždění.*

Tvoří se:

- Modální slovesa (können, müssen, wollen):

Ich konnte (mohl jsem), ich musste (musel jsem), ich wollte (chtěl jsem)

- Pravidelná slovesa:

- k slovesnému kmenu přidáním

koncovek: -te, -test, -te, -ten, -tet, -ten
--

Př. machen (dělat): *ich machte, du machtest, er machte, wir machten...*

Pozn.: U sloves, jejichž kmen končí na -t, -d, -fn, -tn, -gn se z důvodu snazší výslovnosti vkládá před koncovku -te samohláska -e- (arbeiten - ich arbeitete).

- Nepravidelná slovesa:

mění kmen slovesa *ich schrieb (psal jsem), ich las (četl jsem), ich fuhr (jel jsem)..*

👉 Tyto tvary je třeba naučit z paměti.

Pomocná slovesa *haben* a *sein*:

Préteritum haben (mít)		
1.	ich	hatte !
2.	du	hattest
3.	er, sie, es	hatte !
1.	wir	hatten
2.	ihr	hattet
3.	sie, Sie	hatten

Cvičení 2 - Doplně správný tvar slovesa *haben* v préteritu.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pfjoz1ocj24>

___ du letzte Woche Zeit für deine Pläne?

Ich ___ am Samstag kein Geld für das Ticket.

Peter ___ vorgestern ein langes Treffen in der Arbeit.

Was ___ ihr vorgestern zum Abendessen?

Klaudia und Anna ___ am Dienstag keine Lust auf das Kino.

Préteritum sein (být)		
1.	ich	war !
2.	du	warst
3.	er, sie, es	war !
1.	wir	waren
2.	ihr	wart
3.	sie, Sie	waren

Cvičení 3 - Doplně správný tvar slovesa *sein* v préteritu.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pamzz3ru524>

___ Karl letzten Winter krank?

Wer ___ am Samstag mit dir im Theater?

Ich ___ vorletzten Donnerstag nicht zu Hause.

Wir ___ vorgestern sehr müde nach der Arbeit.

Ihr ___ letztes Wochenende zum Konzert.

Cvičení 4 - Dopiš sloveso haben nebo sein v préteritu ve správném tvaru.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pmvbc9wv324>

___ du eine Katze?
Du ___ gestern nicht zu Hause.
Petr ___ letzte Woche Husten (kašel).
___ ihr gestern im Kino?
Wir ___ keine Probleme.
Anna und Klaudia ___ am Samstag sehr müde.
Es ___ spannend (napínavé)!

C) PODMIŇOVACÍ ZPŮSOB (Konjunktiv II)

Konjunktiv II se používá k vyjádření možnosti, přání, hypotéz, zdvořilosti nebo nereálných situací.

V češtině odpovídá větám s “bych”, “bys”, “by”.

Kdy ho použijeme?

- Přání: *Ich wünsche mir, ich hätte mehr Zeit. Přeji si, abych měl více času.*
- Nereálné situace (kdyby): *Wenn ich reich wäre, würde ich ein Haus kaufen. Kdybych byl bohatý, koupil bych si dům.*
- Hypotézy nebo domněnky: *Das wäre toll! To by bylo skvělé!*
- Zdvořilost: *Ich hätte gern einen Kaffee. Rád bych (chtěl bych, dal bych si) kávu. Könnten Sie mir helfen? Mohl byste mi pomoci?*

Tvoří se:

Konjunktiv préterita: **Když už umíš tvořit préteritum, zvládneš jednoduše konjunktiv II.**

- Pravidelná slovesa:
Kmen préterita + koncovky -e, -est, -e, -en, -et, -en
Př. machen: ich machte → ich machte (Tvar je stejný jako v Präteritu, proto se u pravidelných sloves příliš nepoužívá. → místo něj “würde + infinitiv”)
- Nepravidelná slovesa:
Kmen préterita + koncovky -e, -est, -e, -en, -et, -en + přehláska (pokud je to možné)
Př. *haben* → hatte → hätte
sein → war → wäre
können → konnte → könnte
kommen → kam → käme

Würde + infinitiv:

Př. *Ich würde jetzt gern etwas essen. Ted' bych ráda něco snědla.*

Pomocná slovesa *haben* a *sein*:

Préteritum haben (mít)		
1.	ich	hätte !
2.	du	hättest
3.	er, sie, es	hätte !
1.	wir	hätten
2.	ihr	hättet
3.	sie, Sie	hätten

Cvičení 5 - Vyber správný tvar slovesa *haben* v konjunktivu II. Zkus věty přeložit.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pbmrownhc24>

Ich ___ gern mehr Freizeit zum Reisen.

Mein Chef ___ jetzt Lust auf einen Kaffee.

___ du gern ein eigenes Auto?

Klaus und Maria ___ bestimmt mehr Geld, wenn sie Vollzeit arbeiten würden.

Ihr ___ keine Probleme, wenn ihr einen besseren Plan hättet.

Préteritum sein (být)		
1.	ich	wäre !
2.	du	wärest
3.	er, sie, es	wäre !
1.	wir	wären
2.	ihr	wäret
3.	sie, Sie	wären

Cvičení 6 - Vyber správný překlad věty.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pn2h512f524>

To by nebyl problém.

Das wäre kein Problem.

Das war kein Problem.

To by bylo drahé.

Das war teuer.

Das wäre teuer.

Kdybys byl bohatý.
Wenn du reich wärest,...
Wenn ich reich wärst,...

Bylo by to možné?
Wäre es möglich?
War es möglich?

To bylo skvělé!
Das war toll!
Das wäre toll!

Byli bychom teď rádi u moře.
Wir wäret jetzt gern am Meer.
Wir wären jetzt gern am Meer.

Cvičení 7 - Napiš do vět odpovídající sloveso ve tvaru konjunktivu II.

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pvsuqb5g324>

Daria ___ eine Idee. *Daria by měla jeden nápad.*
Ich ___ morgen Zeit. *Měl bych zítra čas.*
___ du Lust? *Měl bys chuť?*
Wann ___ ihr Lust, Badminton zu spielen? *Kdy byste měli chuť hrát badminton?*
Es ___ schön, wenn wir jetzt am Meer ___. *Bylo by krásné, kdybychom teď byli u moře.*
Wenn ich reich ___, ___ ich ein großes Haus. *Kdybych byl bohatý, měl bych velký dům.*

Cvičení 8 - Doplň správné tvary sloves „haben“ a „sein“ v přítomném čase, préteritu nebo podmiňovacím způsobu (Konjunktiv II).

Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=pydm2ozec24>

Ich ___ jetzt Zeit. Mám teď čas.
Er ___ gestern krank. On byl včera nemocný.
Wir ___ gern mehr Freizeit. Rádi bychom měli více volného času.
Wann ___ du zu Hause? Kdy jsi byl doma?
Ich ___ keine Lust, ins Kino zu gehen. Nemám chuť jít do kina.
Es ___ schön, wenn wir Urlaub ___. Bylo by krásné, kdybychom měli dovolenou.
___ ihr vorgestern keine Schule? Předevčirem jste neměli školu?
Wenn Katka reich ___, ___ sie einen großen Pool.
Kdyby byla Katka bohatá, měla by velký bazén.

2. SHRNU TÍ

Slovesa "haben" a "sein"

V přítomném čase vyjadřují vlastnictví a stav.

Př. *Ich habe Zeit. Mám čas.*

Ich bin müde. Jsem unavený.

Präteritum

Používá se pro minulost, zejména v psaném jazyce, nebo pro stručné vyjádření v mluveném jazyce.

Př. *Ich hatte gestern keine Zeit. Včera jsem neměla žádný čas.*

Wir waren zu Hause. Byli jsme doma.

Konjunktiv II (podmiňovací způsob)

Používá se pro vyjádření přání, hypotéz a zdvořilosti. Nejčastější tvary jsou **hätte** a **wäre**.

Př. *Ich hätte gern mehr Freizeit. Rád bych měl více volného času.*

Es wäre schön, wenn wir Urlaub hätten. Bylo by hezké, kdybychom měli dovolenou.

👉 Časování sloves *haben* a *sein* je třeba naučit se zpaměti, protože jsou nepravidelná. Pokud ovládáš tvary v préteritu, vytvoříš Konjunktiv II snadno přidáním přehlásky (např. *hatte* → *hätte*, *war* → *wäre*).

3. HABEN A SEIN V MINULÉM ČASE PERFEKTA

Časování sloves *haben* a *sein* v přítomném čase se vám bude hodit ještě pro další gramatický jev, o kterém jsme se zmiňovali již na začátku lekce:

Ich habe heute nichts gemacht. Dnes jsem nic nedělal.

Paul ist schnell gelaufen. Paul běžel rychle.

haben/sein + přičestí minulé = Perfekt

haben - činnosti, beze změny místa nebo stavu

sein - pohyb z místa na místo, změna stavu

Společně Odkaz na cvičení: <https://learningapps.org/watch?v=ps1x1t4rn24>